

DOI 10.29254/2077-4214-2020-1-155-342-346

УДК 614.25:61:378

Січкоріз О. Є.

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЛІКАРІВ, ЯКІ ПРОЙШЛИ ТЕМАТИЧНІ УДОСКОНАЛЕННЯ НОВІТНІМ ШЛЯХОМ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИХ ЦИКЛІВ

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького (м. Львів)

sichkorizoye@gmail.com

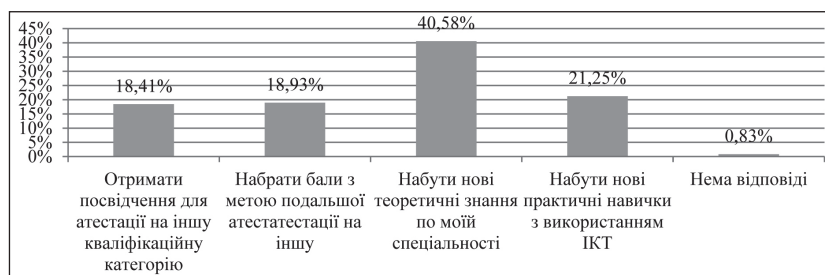
Зв'язок публікації з плановими науково-дослідними роботами. Наукова робота є фрагментом НДР «Детермінанти здоров'я сільського населення та тривалості життя на теренах України» (№ державної реєстрації – 0118U000099; шифр: ІН.02.00.001.018) Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького.

Вступ. Державні стандарти освіти вимагають оновлення системи організаційних і методичних заходів процесу післядипломної медичної освіти [1,2]. Навчальний процес повинен організовуватися на відповідних до вимог сьогодення сучасних технологіях навчання та орієнтуватися на формування високоосвіченої особистості, здатної до навчання впродовж професійного життя, професійної мобільності, швидкої адаптації до стрімких суспільних змін, засвоєння та використання нових лікувально-діагностичних технологій [3,4,5]. Це, в свою чергу, потребує розробку та впровадження нових підходів на етапі післядипломної медичної освіти.

Мета дослідження. Формування рекомендацій щодо впровадження та удосконалення мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення лікарів з актуальних питань сучасної охорони здоров'я на курсах тематичного удосконалення лікарів при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького.

Об'єкт і методи дослідження. З метою реалізації мети дослідження нами використано як основний метод збору соціально-психологічної інформації метод опитування у вигляді стандартизованого (формалізованого) інтерв'ю, яке складалось з двох етапів: вхідного та вихідного діагностування. В обох випадках респондентами були лікарі – слухачі курсів тематичного удосконалення при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького, що відбувались протягом січня – червня 2018 року.

В опитуванні взяло участь 302 особи. Розподіл за статтю склав: 24,00% – чоловіки, 76,00% – жінки. Вікова характеристика респондентів – 25-70 років.

Рисунк 1 – Головна мета навчання на курсах тематичного удосконалення на факультеті післядипломної освіти ЛНМУ ім. Данила Галицького слухачів (% відповідей).

Опитані мають такі спеціальності: 21,32% – акушерство і гінекологія, 11,72% – неврологія, 15,70% – педіатрична, 15,31% – психіатрична, 28,15% – терапевтична, 7,80% – дерматовенерологічна. Серед категорій опитуваних 6,61% працюють у селі/селищі (с/мт), 19,83% у районному центрі, містечку, 26,45% в місті обласного підпорядкування, 45,45% в обласному центрі (1,65% не дали відповіді). Стаж роботи слухачів за спеціальністю склав: до 5 років – 3,31%, 5-10 років – 6,61%, 11-15 років – 9,92%, 16-20 років – 19,83%, 21-30 років – 29,75%, більше 30 років – 28,93% (не дали відповідь 1,65%). Слід зазначити, що слухачами курсів тематичного удосконалення були фахівці першої та вищої категорії, завідувачі відділень лікувальних закладів. При статистичній обробці отриманих даних здійснювався аналіз відносних та середніх величин [6].

Результати досліджень та їх обговорення. На першому етапі (вхідне діагностування) соціально-психологічного дослідження нас цікавило мета та мотивація вибору саме цього циклу тематичного удосконалення, попередня оцінка пропонованої навчальної програми, готовність навчатись на запропонованій кафедрі, відповідність програми очікуванням слухача.

Аналіз мотивації вибору слухачами саме цього циклу тематичного удосконалення (відповідь на запитання «Що спонукало Вас обрати наш факультет для проходження саме цього циклу тематичного удосконалення?») показав, що для 42,98% опитаних це був свідомий вибір, 9,92% – порадили інші, 47,11% респондентів мали скерування департаменту охорони здоров'я.

Перед початком навчання приблизно половина опитуваних переслідували прагматичну мету: 18,41% зазначили, що бажають отримати посвідчення для атестації на іншу кваліфікаційну категорію, 18,93% – набрати бали для подальшої атестації. Натомість 40,58% вказали на бажання набути нові теоретичні знання по спеціальності, а 21,25% – набути нові практичні знання з використанням інформаційно-

комп'ютерних технологій (ІКТ) (рис. 1).

Більше половини опитаних, а це 61,98% були готові навчатись на тій кафедрі, яку їм запропонують. А 37,19% прагнули обрати кафедру відповідно до своєї спеціальності.

Як позитивне, слід зазначити, що пропонована попередньо програма, розроблена фахівцями, для переважної більшості опитаних відповідала їхньому праг-

ненню поглибити та розширити професійні знання, на що вказало 88,43% респондентів. Відповідно, для 9,92% навчальна програма не сприяла професійному зростанню. Хоча, на нашу думку, в цю вибірку могли увійти особи, метою яких було тільки отримання посвідчення про підвищення кваліфікації. Опитування показало, що більше половини слухачів (68,60%) раніше не відвідували подібні курси тематичного удосконалення.

На думку більшої половини опитаних – 62,81% – запропонована навчальна програма курсів тематичного удосконалення не подібна до аналогічних програм інших вищих навчальних закладів, що свідчить про її новаторський характер. Що стосується гнучкості запропонованої програми, то 86,86% респондентів відповіли, що зручність та універсальність навчальної програми полягає у можливості переставляти або при необхідності замінювати теми відповідно до наявної ситуації.

На нашу думку, важливим є те, що слухачі курсів тематичного удосконалення вважають за доцільне і необхідне вивчати теми, передбачені навчальною програмою курсів тематичного удосконалення, які в теперішній час для них не мають практичного значення. Більшість (82,64%) слухачів вважають, що набуті знання знадобляться їм у майбутньому. Всі респонденти прагнуть до професійного вдосконалення, підвищуючи у міжкурсовий період свій фаховий рівень. Більшість самостійно вивчає теми зі своєї спеціальності (86,78%), третина (36,36%) – бере участь у професійних школах й приймає участь у засіданнях професійних товариств та асоціацій (37,19%), 5,79% – прагне охопити всі перераховані види діяльності.

На другому етапі (вихідне діагностування) медико-соціального дослідження нас цікавило суб'єктивна задоволеність навчанням на курсах тематичного удосконалення, оцінка окремих складових процесу навчання, відповідність поданих тем напрямкам реформування охорони здоров'я, використання новітніх педагогічних технологій та інші питання стосовно впровадження інноваційних мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення лікарів. Аналіз результатів опитування суб'єктивного задоволення показав, що 93,39% слухачів позитивно оцінюють навчання на мультидисциплінарних циклах тематичного удосконалення. Враховуючі практичний досвід, рівень компетентності контингенту слухачів (лікарі першої та вищої категорії, завідувачі відділеннями лікувальних установ), на нашу думку, це може свідчити що створений навчальний комплекс має інноваційний характер, і суттєво відрізняється від традиційних підходів до навчання в системі післядипломної медичної освіти.

Це підтверджують відповіді на наступне питання стосовно оцінки окремих складових процесу навчання на мультидисциплінарних циклах тематичного удосконалення. Практично всі (96,58%) респонденти повністю задоволені та дуже задоволені актуальністю висвітлених тем (задоволені частково – 3,42%, не задоволені – 0%), 95,72% – теоретичною глибиною

Рисунок 2 – Оцінка задоволеності окремими складовими процесу навчання на мультидисциплінарному циклі ТУ (% відповідей).

матеріалу (задоволені частково – 4,27%, не задоволені – 0%), 91,45% – практичним значенням навчального матеріалу (задоволені частково – 8,55%, не задоволені – 0%), 97,43% способом подання навчального матеріалу (задоволені частково 2,56%, не задоволені – 0%), 98,31% – формами подання навчального матеріалу (задоволені частково – 1,69%, не задоволені – 0%) (рис. 2).

Щодо контролю, який найбільш доцільно застосувати після навчання, то думки слухачів дещо розділились. Більше третини опитаних (39,67%) надають перевагу традиційному тестуванню на паперових носіях, майже така сама частина підтримує тестування з використанням інформаційно-комп'ютерних технологій (35,54%). Серед варіантів слухачі пропонують усне (20,00%) та письмове (22,50%) опитування, підготовку рефератів (21,36%), колоквиуми (10,74%), семінари (19,01%).

На нашу думку, при подальшому впровадженні мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення доцільно гнучко використовувати всі вище перераховані форми контролю в залежності від теми та методів подання навчального матеріалу.

Опитування свідчить про достатньо високий науково-теоретичний рівень навчального матеріалу, який пропонувався слухачам. Враховуючі стаж роботи та досвід практичної діяльності незначна частина респондентів – 25,62% зазначили, що мали деякі проблеми із засвоєнням запропонованого матеріалу. Однак більша половина – 71,90% таких труднощів не мали.

Надзвичайно важливо, що подані навчальні теми є актуальними в контексті стратегії реформування системи охорони здоров'я та матеріал, поданий на курсах, буде використаний слухачами у повсякденній професійній діяльності. Це зазначило переважна більшість опитаних – 89,21%, хоча 9,96% вважають, що не відповідають.

Для більшої половини слухачів знання, отримані на мультидисциплінарному циклі тематичного удосконалення є новими – зазначили 63,64%, а для 33,06%, що так само важливо, – частково новими та відповідають стратегіям покращення медичної діяльності – 95,95%. Незначна кількість респондентів – 1,65% вважають, що «ні».

Стосовно ознайомлення з сучасними вітчизняними та міжнародними стандартами, настановами щодо діагностики та лікування хвороб, з якими лікарі зустрічаються у повсякденній клінічній практиці, то значно більше половини (79,50%) вважають запропонований матеріал достатнім. Незначна частина –

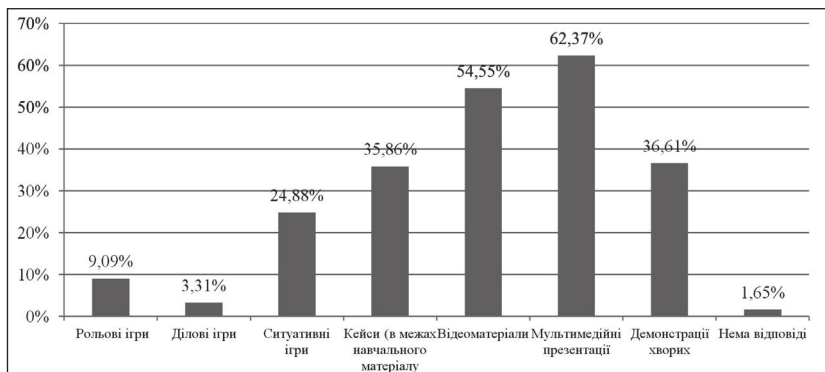

Рисунок 3 – Новітні педагогічні технології, які застосовувались викладачами під час навчання на мультидисциплінарному циклі ТУ (кількість відповідей не обмежувалась, %).

14,71% недостатнім. Слід зауважити, що пропонувані цикли тематичного удосконалення мали іншу мету, а власне стандарти та настанови подаються слухачам, згідно навчального плану, на передатестаційному циклі та стажуванні.

При поданні навчального матеріалу викладачами були розроблені та використані новітні педагогічні технології подання інформації, що дістало схвалення та високу оцінку з боку слухачів (рис. 3).

Особливе схвалення отримали відеоматеріали (54,55%), мультимедійні презентації (62,37%), ситуативні ігри та кейси (в межах навчального матеріалу) – 24, 88% та 35,86% відповідно. Також позитивно відзначено слухачами проведення рольових ігор (9,09%), ділових ігор (3,31%), демонстрації хворих (36,61%). На нашу думку, розподіл відповідей може бути обумовлений віковими обмеженнями контингенту слухачів і пов'язаними з цим особливостями сприйняття відмінних від стереотипних педагогічних технологій.

Для повноцінного навчання важливим є врахування думки та точки зору слухачів. Як вкрай позитивне, переважна більшість слухачів – 94,74% пропонувані мультидисциплінарні цикли тематичного удосконалення відзначили, що під час навчання мали можливість висловити власну думку та бачення стосовно обговорюваної проблеми. Протилежну точку зору висловило 4,43% опитаних.

Успішному навчанню сприяє психологічний мікроклімат, що створюється, у великій мірі, при організації процесу навчання. Опитування показало, що майже всі учасники навчального процесу (98,35%)

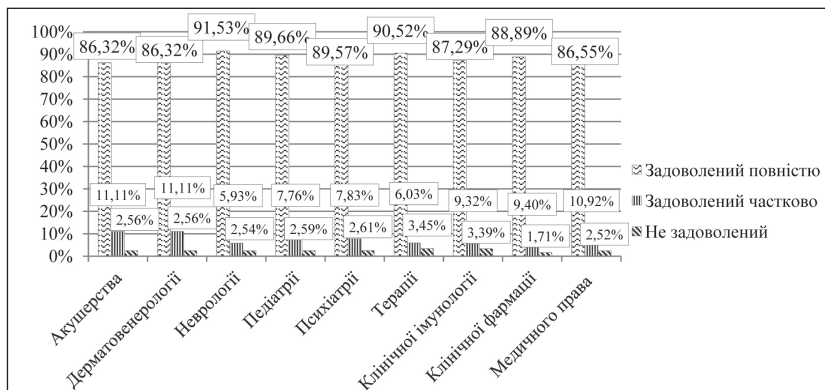

Рисунок 4 – Оцінка задоволеності респондентів інтегральною роботою кафедр (% відповідей).

задоволені психологічним кліматом у групі в процесі навчання. Переважна більшість респондентів зазначили, що ставлення до них з боку організаторів було толерантним та прозорим, 94,59% вказало на відкритість і прозорість при розподілі путівок, 92,31% мали можливість вільно обрати тематику тематичного удосконалення.

Успішність навчального процесу залежить від низки складових, куди окрім тематики навчального матеріалу, форм і способів його подання, можна віднести і взаємовідносини, які складаються у системі «викладач-слухач». Можна стверджувати, що під час підготовки до проведення мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення викладачі кафедр особливу увагу приділяли позитивній спрямованості викладання матеріалу: 96,69%, а це майже всі слухачі, задоволені тими взаємовідносинами в групі, які у них склались під час навчання.

Спіраючись на відповіді респондентів, можна без сумніву стверджувати, що підготовка до проведення мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення сприяє формуванню навичок командної роботи кафедр, задіяних у навчальний процес. Переважна більшість слухачів високо оцінили інтегральну роботу всіх кафедр, які приймали участь в реалізації циклу тематичного удосконалення: 84,35% повністю задоволені роботою кафедри акушерства і гінекології, 88,70% кафедри дерматовенерології, 93,04% кафедри неврології, 87,07% кафедри педіатрії, 90,43% кафедри психіатрії, 90,52% кафедри терапії, 91,38% кафедри клінічної імунології, 88,03% кафедри клінічної фармації, 88,24% кафедри медичного права (рис. 4).

Висновки

1. Пропонувані мультидисциплінарні цикли тематичного удосконалення лікарів є інновацією у сфері післядипломної медичної освіти, сприяють професійній компетентності щодо застосування нових лікувально-діагностичних технологій.
2. Розроблені навчальні програми за своєю структурою є гнучкими, дають можливість слухачам свідомо обирати напрям навчання.
3. За змістовним наповненням поглиблюють та розширюють професійні знання, дають можливість набутти нові теоретичні знання, широко використовувати інформаційно-комп'ютерні технології.

4. Подані тематики відповідають стратегічним напрямкам реформування системи охорони здоров'я. Пропонувані теми відзначаються своєю актуальністю, теоретичною глибиною, різноманітністю з можливістю подальшого практичного використання.

5. Мультидисциплінарні цикли тематичного удосконалення вирізняються від стереотипних під-

ходів до тематичного удосконалення використанням новітніх педагогічних технологій як викладання, так і форм контролю після навчання.

6. Реалізація мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення формує навички командної роботи кафедр факультету післядипломної медичної освіти, задіяних у процесі навчання на курсах підвищення кваліфікації лікарів.

7. Впровадження мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення є основою прозорого та

толерантного процесу навчання, сприяє створенню сприятливого психологічного мікроклімату та формує нові взаємостосунки у системі «викладач-слухач».

Перспективи подальших досліджень. Результати досліджень можуть бути використані для запровадження мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення лікарів в інших закладах вищої медичної освіти України.

Література

1. Standarty vyshchoyi osvity. Dostupno: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti> [in Ukrainian].
2. Forms of postgraduate medical training in Ukraine. Available from: <https://mcu.org.ua/poslediplomnoe-medicinskoie-obrazova?lang=uk>
3. Transformatsiya systemy. Dostupno: <https://moz.gov.ua/article/reform-plan/moz-ukraini-opriljudnilo-dlja-gromadskogo-obgovorennja-strategiju-rozvitku-medichnoi-osviti> [in Ukrainian].
4. Liubinets OV, Gutor TH, Khodor OYe. Efektivnist vprovadzhennia informatsiinykh system v zaklady okhorony zdorovia na dumku likariv-orhanizatoriv. Skhidnoevropejskiy zhurnal hromadskoho zdorovia. 2016;1:93-4. [in Ukrainian].
5. Sichkoriz OY, Gutor TH, Kovalska OR, Rymarenko KP. Vprovadzhennya u protses navchannya fakhivtsiv pervynnoyi lanky medychnoyi dopomohy Volyns'koyi oblasti suchasnykh znan' z integrovanooho vedennya vypadkiv hipertenziji ta tsukrovoho diabetu. Visnyk sotsial'noyi hihiyeny ta orhanizatsiyi okhorony zdorov'ya Ukrayiny. 2019;3:103-8. Dostupno: <https://doi.org/10.11603/1681-2786.2019.3.10601> [in Ukrainian].
6. Kobyletskiy O, Netliukh A, Matolinets N, Kulmatytskiy A, Kovalska O, Moskviak-Lesniak D, Gutor T. The significance of vo gas transmitter and nucleases in shaping the sequelae of traumatic brain injury. Wiadomości Lekarskie. 2019;LXXII,10:1884-99. Available from: http://medlist.org/pdf/wl/2019_10_07.pdf

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЛІКАРІВ, ЯКІ ПРОЙШЛИ ТЕМАТИЧНІ УДОСКОНАЛЕННЯ НОВІТНІМ ШЛЯХОМ МУЛЬТИДИСЦИПЛІНАРНИХ ЦИКЛІВ

Січкоріз О. Є.

Резюме. Метою роботи є формування рекомендацій щодо впровадження та удосконалення мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення лікарів з актуальних питань сучасної охорони здоров'я на курсах тематичного удосконалення лікарів при Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького (ЛНМУ). Проведено збір соціально-психологічної інформації методом стандартизованого (формалізованого) інтерв'ю 302 лікарів – слухачі курсів тематичного удосконалення при ЛНМУ протягом січня – червня 2018 року. Аналіз результатів опитування суб'єктивного задоволення показав, що 93,39% слухачів позитивно оцінюють навчання на мультидисциплінарних циклах тематичного удосконалення. Переважна більшість слухачів високо оцінили інтегральну роботу всіх кафедр, які приймали участь в реалізації циклу тематичного удосконалення: від 84,35% до 93,04%. Пропоновані мультидисциплінарні цикли тематичного удосконалення лікарів є інновацією у сфері післядипломної медичної освіти, сприяють професійній компетентності щодо застосування нових лікувально-діагностичних технологій. Впровадження мультидисциплінарних циклів тематичного удосконалення є основою прозорого та толерантного процесу навчання, сприяє створенню сприятливого психологічного мікроклімату та формує нові взаємостосунки у системі «викладач-слухач».

Ключові слова: мультидисциплінарний цикл, тематичне удосконалення лікарів, післядипломна освіта, стандартизоване інтерв'ю.

РЕЗУЛЬТАТЫ ОПРОСА ВРАЧЕЙ, ПРОШЕДШИХ ТЕМАТИЧЕСКИЕ УСОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ НОВЕЙШИМ ПУТЕМ МУЛЬТИДИСЦИПЛИНАРНЫХ ЦИКЛОВ

Сичкориз О. Е.

Резюме. Целью работы является формирование рекомендаций по внедрению и совершенствованию мультидисциплинарных циклов тематического усовершенствования врачей по актуальным вопросам современного здравоохранения на курсах тематического усовершенствования врачей при Львовском национальном медицинском университете имени Даниила Галицкого (ЛНМУ). Проведен сбор социально-психологической информации методом стандартизованного (формализованного) интервью 302 врачей – слушатели курсов тематического усовершенствования при ЛНМУ в течение января – июня 2018 года. Анализ результатов опроса субъективного удовлетворения показал, что 93,39% слушателей положительно оценивают обучение на мультидисциплинарных циклах тематического усовершенствования. Подавляющее большинство слушателей высоко оценили интегральную работу всех кафедр, которые принимали участие в реализации цикла тематического усовершенствования: от 84,35% до 93,04%. Предлагаемые мультидисциплинарные циклы тематического усовершенствования врачей являются инновацией в сфере последипломного медицинского образования, способствуют профессиональной компетентности по применению новых лечебно-диагностических технологий. Внедрение мультидисциплинарных циклов тематического усовершенствования является основой прозрачного и толерантного процесса обучения, способствует созданию благоприятного психологического микроклимата и формирует новые взаимоотношения в системе «преподаватель-слушатель».

Ключевые слова: мультидисциплинарный цикл, тематическое усовершенствование врачей, последипломное образование, стандартизованное интервью.

RESULTS OF SURVEY OF DOCTORS WHO HAVE UNDERGONE THEMATIC ADVANCED TRAINING WITH THE HELP OF MULTIDISCIPLINARY CYCLES

Sichkoriz O. E.

Abstract. The aim of the study is to create recommendations for the implementation and improvement of multidisciplinary cycles of thematic advanced training of doctors on topical issues of modern health care at the courses of the thematic advanced training of doctors at Danylo Halytsky Lviv National Medical University (LNMU). Social and psychological information was collected by the means of a standardized (formalized) interview of 302 doctors who were residents of the thematic advanced training courses at LNMU during the period of January – June 2018. An analysis of the subjective satisfaction results showed that 93.39% of the residents positively evaluate the training in multidisciplinary cycles of thematic advanced training. During the teaching of the subject matter, teachers developed and used the latest pedagogical techniques of information presentation, which received approval and appreciation from the residents. They particularly approved of videos (54.55%), multimedia presentations (62.37%), situational games and cases (within the subject matter) (24.88% and 35.86% respectively). Successful learning is facilitated by the psychological microclimate created, to a large extent, by the organization of the educational process. The survey showed that almost all participants (98.35%) are satisfied with the psychological climate in the group during the educational process. The overwhelming majority of respondents stated that the attitude of the organizers towards them was tolerant and transparent, 94.59% indicated openness and transparency in the distribution of vouchers, 92.31% had the opportunity to freely choose the topic of thematic advanced training. The overwhelming majority of students highly appreciated the integrated work of all departments involved in the implementation of the thematic advanced training cycle: 84.35% are completely satisfied with the work of the Department of Obstetrics and Gynecology, 88.70% are satisfied with the work of the Department of Dermatovenereology, 93.04% with the work of the Department of Neurology, 87.07% with the work of the Department of Pediatrics, 90.43% with the work of the Department of Psychiatry, 90.52% with the work of the Department of Therapy, 91.38% with the work of the Department of Clinical Immunology, 88.03% with the work of the Department of Clinical Pharmacy, 88.24% with the work of the Department of Medical Law. The proposed multidisciplinary cycles of thematic advanced training of doctors are an innovation in the field of postgraduate medical education and promote professional competence in the application of new therapeutic and diagnostic technologies. The introduction of multidisciplinary cycles of thematic advanced training is the basis of a transparent and tolerant educational process contributes to the creation of a favorable psychological microclimate and forms new relationships in the “teacher-resident” system.

Key words: multidisciplinary cycle, thematic advanced training of doctors, postgraduate education, standardized interview.

Рецензент – проф. Голованова І. А.

Стаття надійшла 27.01.2020 року